

นโยบายพรรคการเมืองกับการแก้ปัญหาช่องว่างทางดิจิทัล
ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี 2566
**The Political Party's Policies and Solutions for Addressing Digital Divide
Issues in the 2023 Election Campaign**

ปรมาภรณ์ แสงแก่นสาร และ ศิวัช ศรีโกตากกุล

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Paramaporn Saengkaensan and Siwach Sripokangkul
Khon Kaen University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: s.paramaporn@kkumail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ตั้งคำถามว่า พรรคการเมืองต่าง ๆ มีการนำเสนอนโยบายด้านดิจิทัลในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี 2566 และมีการจัดลำดับความสำคัญเนื้อหาของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลด้านต่าง ๆ อย่างไร ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สื่อมวลชน สื่อสารสนเทศหรือสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเนื้อหาบนป้ายโฆษณาหาเสียง ของพรรคการเมือง 6 พรรค ได้แก่ พรรคเพื่อไทย พรรคก้าวไกล พรรคพลังประชารัฐ พรรครวมไทยสร้างชาติ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทย มาทำการเรียบเรียง วิเคราะห์ ตีความข้อมูลในเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า พรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นนโยบายการลดช่องว่างทางดิจิทัล โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นรัฐสวัสดิการและการสร้างความรู้ด้านดิจิทัลที่นำมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งมากที่สุด นโยบายด้านอื่น ๆ เป็นลำดับรอง เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ บรรเทาปัญหาความยากจน และเร่งการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศก่อน โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันผ่านนโยบายรัฐสวัสดิการ ขณะที่ 2 พรรคที่ไม่มีการนำเสนอเกี่ยวกับดิจิทัล คือ พรรครวมไทยสร้างชาติและพรรคภูมิใจไทย ไม่มีการหยิบยกประเด็นเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลในนโยบายมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้ นโยบายต่าง ๆ ยังขาดความครอบคลุมใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การพัฒนาทักษะดิจิทัลพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุ 2) การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ 3) การจัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลร่วมกับท้องถิ่น และ 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

คำสำคัญ: นโยบายพรรคการเมือง; ช่องว่างทางดิจิทัล; ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล

* วันที่รับบทความ : 19 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 13 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 14 กรกฎาคม 2566

Received: June 19 2023; Revised: July 13 2023; Accepted: July 14 2023

Abstracts

This article raises the inquiry as to whether different political parties presented digital policies within their campaign strategies during the 2023 general election, and how the prioritization of content related to digital issues was approached. The researcher employed qualitative research methods, encompassing the examination of documents pertaining to political party policies sourced from the Office of the Election Commission of Thailand, mass media, communication channels, electronic media platforms, as well as the content contained within campaign advertisements of six prominent political parties: Pheu Thai Party, Kao Klai Party, Palang Pracharath Party, Ruam Thai Sang Chart Party, Prachathipat Party, and Bhumjaithai Party. The gathered data were subsequently meticulously organized, scrutinized, and interpreted in relation to its substantive content.

The research findings indicate that various political parties have given importance to the issue of digital divide reduction within their policies, with a particular focus on welfare state and digital literacy issues that are utilized for electoral campaigns to the greatest extent. Other digital-related policies are ranked as secondary priorities, aiming to eliminate disparities, alleviate poverty, and accelerate the country's economic recovery. These policies incorporate digital technology as an integral part of daily life through welfare state initiatives. However, two parties, namely Ruam Thai Sang Chart Party and Bhumjaithai Party, did not present any digital-related policies and did not address digital technology issues in their campaign strategies. Furthermore, these policies are still lacking comprehensive coverage in four areas, namely 1) the development of basic digital skills for the elderly, 2) providing fundamental knowledge on cyber security, 3) developing digital development plans in collaboration with local communities, and 4) fostering collaboration between the public and private sectors.

Keyword: Political party's policy; Digital divide; Digital inequality

บทนำ

ปัจจุบันช่องว่างด้านดิจิทัล (Digital Divide) หรือความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยี เป็นปัญหาที่แพร่กระจายไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก แม้กระทั่งประเทศพัฒนาแล้วอย่างสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฯลฯ ล้วนประสบกับปัญหานี้ (The Institute of Electrical and Electronics Engineers [IEEE], 2021 : online) เนื่องจากข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ ทั้งในการเข้าถึงเทคโนโลยีของประชาชน ด้านรายได้ การศึกษาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนทักษะในการเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ

ความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีมีความซับซ้อนในหลายมิติ ทั้งบริบททางสังคม บริบททางวัฒนธรรม บริบททางเทคโนโลยี บริบทด้านการเมือง บริบทด้านเศรษฐกิจ และบริบทด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เรวัต แสงสุริยงค์, 2561 : 1060) หลายประเทศได้พยายามแก้ไขปัญหานี้เพื่อให้ช่องว่างทางดิจิทัลภายในประเทศของตนแคบลง โดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อให้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทและเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น

การจัดทำบริการสาธารณะผ่านช่องทางออนไลน์หรือการจัดทำโครงการอินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งหลายประเทศสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่อีกหลายประเทศจำนวนมากรวมถึงประเทศไทยเองยังไม่สามารถก้าวข้ามผ่านปัญหานี้ได้ (พันธ์ศักดิ์ อาภาขจร, 2563 : ออนไลน์)

ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีจึงไม่ได้เป็นเพียงปัญหาในเชิงการพัฒนาแต่ยังเป็นปัญหาในมิติการเมืองอีกด้วย ฝ่ายค้านวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลว่าล่าช้า กลายเป็นประเด็นทางการเมืองที่พรรคการเมืองต่าง ๆ พยายามเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความสำคัญในการกำหนดให้เป็นนโยบายหลักในการหาเสียงเลือกตั้ง ผ่านการนำเสนอนโยบายเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีไปใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น พรรคเพื่อไทย มีโครงการ Free Tablet For All สนับสนุนเครื่องมือในการศึกษาพร้อมกับอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนและคุณครู พรรคก้าวไกลมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการให้คู่มือเปิดโลกสูงสุด 2,000 บาทต่อปีสำหรับเรียนรู้นอกห้องเรียน พรรคพลังประชารัฐ มีนโยบายเรียนฟรีถึงปริญญาตรี เพื่อสร้างบุคลากรให้มียุคความรู้ที่รองรับการพัฒนาของประเทศ ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี และนโยบายอินเทอร์เน็ตฟรี ทุกห้องเรียนทุกหมู่บ้าน 1 ล้านจุดของพรรคประชาธิปัตย์ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง [กกต.], 2566 : ออนไลน์)

จะเห็นได้ว่าปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากเนื่องจากเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงต่อชีวิตประจำวันของประชาชนทุกช่วงวัย ทั้งในด้านการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การเข้าถึงสวัสดิการบางอย่างของรัฐ กระทั่งพรรคการเมืองต่าง ๆ ต้องนำประเด็นปัญหานี้มาใช้เป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้งอย่างเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าพรรคการเมืองต่าง ๆ มีการนำเสนอนโยบายด้านดิจิทัล และมีการจัดลำดับความสำคัญเนื้อหาของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลด้านต่าง ๆ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาว่าพรรคการเมืองต่าง ๆ มีการนำเสนอนโยบายด้านดิจิทัลในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี 2566 และมีการจัดลำดับความสำคัญเนื้อหาของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลด้านต่าง ๆ อย่างไร

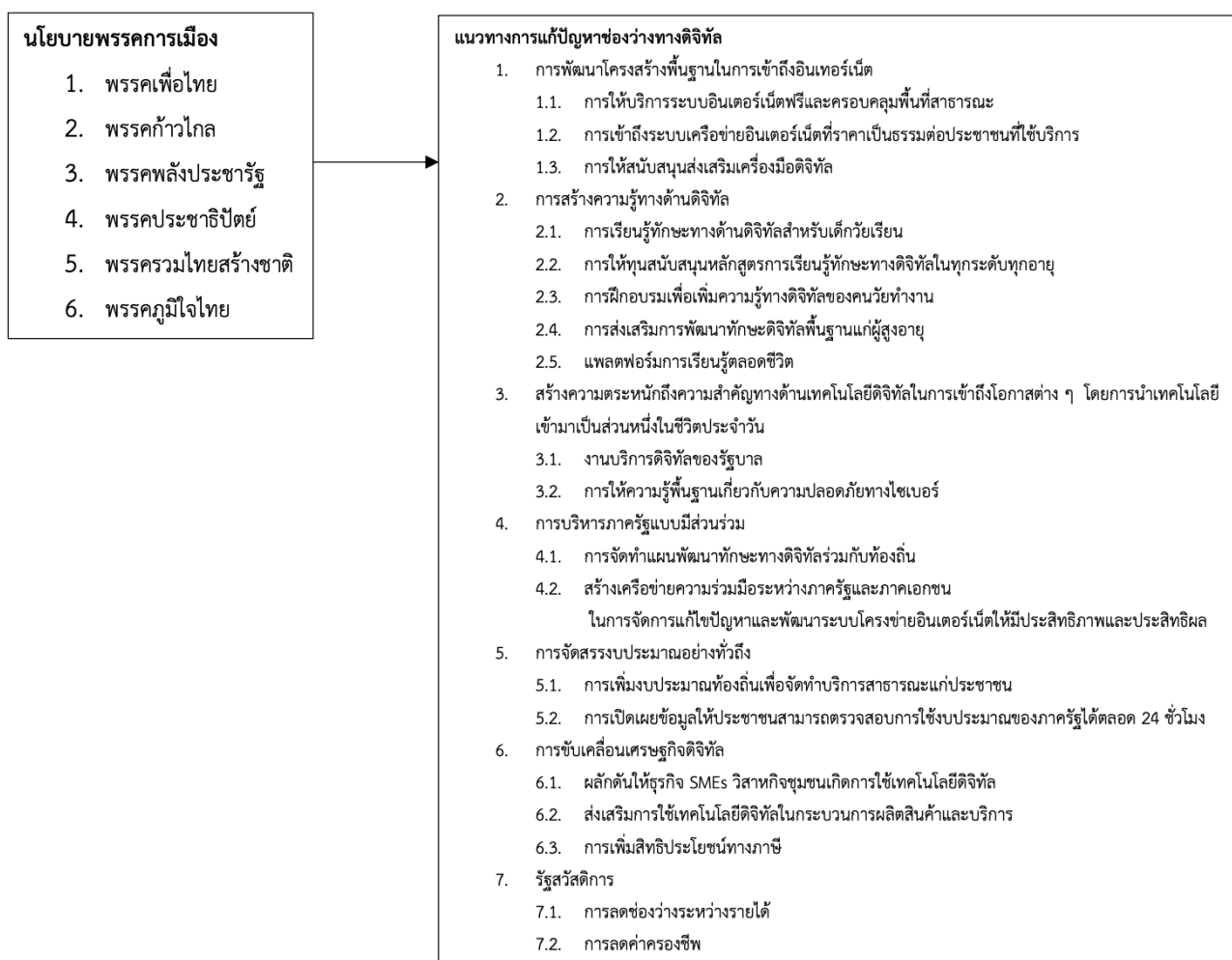
ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบพรรณนา (Descriptive research) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต., 2566 : ออนไลน์) สื่อมวลชน สื่อสารสนเทศหรือสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเนื้อหาบนป้ายโฆษณาหาเสียง รวบรวมถึงวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2566 ของพรรคการเมือง 6 พรรค ได้แก่ พรรคเพื่อไทย พรรคก้าวไกล พรรคพลังประชารัฐ พรรครวมไทยสร้างชาติ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทย โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพรรคการเมืองจากผลการสำรวจคะแนนนิยมทางการเมือง และการสำรวจ 6 พรรคกับโอกาสได้เป็นรัฐบาล จากศูนย์สำรวจความคิดเห็นนิต้าโพลของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

(สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2566 : ออนไลน์) ทำการเรียบเรียง วิเคราะห์ ตีความข้อมูลว่าพรรคการเมืองใดบ้างที่ให้ความสำคัญกับนโยบายเกี่ยวกับการลดช่องว่างทางดิจิทัล เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการศึกษาและเป็นองค์ประกอบของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยนี้มาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบกับการผสมผสานระหว่างแนวคิดของ Royall (2021: online), Reggi & Gil-Garcia (2021: online), Cullen (2021 : 311-320.), ปัทมา เจริญกรกิจ (2565 : ออนไลน์) และสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560 : 5) เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ผู้วิจัยได้นำมานโยบายต่าง ๆ ของ 6 พรรคการเมืองที่ระบุนโยบายเกี่ยวกับการลดช่องว่างทางดิจิทัลมาจัดลำดับการสะท้อนนโยบายดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต พบ 3 พรรคที่นำเสนอ ได้แก่ พรรคเพื่อไทย เสนอโครงการ Free Tablet For All สนับสนุนเครื่องมือในการศึกษาพร้อมกับอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนและคุณครู และโครงการอินเทอร์เน็ตชุมชนเพื่อการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนและการสอนผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารยุคใหม่ (กกต., 2566 : ออนไลน์) พรรคก้าวไกล มีนโยบายเติมอินเทอร์เน็ตฟรี 1 GB ต่อเดือน (กกต., 2566 : ออนไลน์) และพรรคประชาธิปัตย์ เสนอนโยบายอินเทอร์เน็ตฟรี ทุกห้องเรียนทุกหมู่บ้าน 1 ล้านจุด เป็นนโยบายเพื่อรองรับการสร้างสังคมและการศึกษาทันสมัย โดยติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สายหรือไวไฟ (Wi-Fi) จำนวน 1 ล้านจุดครอบคลุมพื้นที่ทุกหมู่บ้านและโรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในโลกยุคดิจิทัลและส่งเสริมการค้าออนไลน์ให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป (กกต., 2566 : ออนไลน์)

ลำดับที่ 2 การสร้างความรู้ทางด้านดิจิทัล พบ 4 พรรคที่นำเสนอ ได้แก่ พรรคเพื่อไทย เสนอนโยบาย One Family One Soft Power และ Thailand Creative Content Agency ในการค้นหาศักยภาพของคนไทย อย่างน้อยครอบครัวละ 1 คน เพื่อนำมาส่งเสริมบ่มเพาะศักยภาพ ผ่าน “ศูนย์บ่มเพาะทักษะสร้างสรรค์” ที่จะมีในทุกระดับตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ไปจนถึงระดับประเทศ ให้ทุกคนสามารถเข้ามาเรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะสร้างสรรค์ของตัวเองในทุกด้าน ไม่ว่าทักษะด้านการทำอาหาร ร้องเพลง ออกแบบ ศิลปะ กีฬา และอื่น ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ จะไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อสร้างแรงงานทักษะสูง 20 ล้านคน ที่มีรายได้อย่างน้อย 200,000 บาทต่อปี (กกต., 2566 : ออนไลน์) นอกจากนั้น ยังมีนโยบายที่ส่งเสริมหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนฟรีไม่จำกัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เน้นทักษะที่ใช้ได้จริงโดยเฉพาะทักษะทางด้านเทคโนโลยี (กกต., 2566 : ออนไลน์) พรรคก้าวไกล เสนอนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการให้คุปองเปิดโลกสูงสุด 2,000 บาทต่อปี สำหรับเรียนรู้นอกห้องเรียน คุปองเสริมทักษะเปลี่ยนอาชีพ 5,000 บาทต่อปี ส่งเสริมเยาวชนและประชาชนวัยทำงานเรียนรู้ทักษะและประเด็นที่สนใจ เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาอาชีพของตนได้ (กกต., 2566 : ออนไลน์) พรรคพลังประชารัฐ เสนอนโยบายเรียนฟรีถึงปริญญาตรี เพื่อสร้างบุคลากรให้มีองค์ความรู้ที่รองรับการพัฒนาของประเทศ ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี (กกต., 2566 : ออนไลน์) และพรรคประชาธิปัตย์ เสนอนโยบายเรียนฟรี ถึงปริญญาตรี สาขาที่ตลาดต้องการ เป็นนโยบายที่ต้องการผลิตบัณฑิตและแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม (กกต., 2566 : ออนไลน์)

ลำดับที่ 3 สร้างความตระหนักถึงความสำคัญทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน พบ 2 พรรคที่นำเสนอคือ พรรคเพื่อไทยเสนอนโยบายรัฐบาลดิจิทัลเพื่อประชาชน โดยการสนับสนุนการทำ Open Government เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกมากขึ้น และยกระดับหน่วยงานราชการหน่วยงานข้าราชการดิจิทัล (e-Government หรือ Paperless government) ทุกอย่างจัดการได้บนแพลตฟอร์มเดียว (กกต., 2566 : ออนไลน์) และใช้ระบบ Blockchain สร้างความโปร่งใสให้รัฐบาล ลดการทุจริต ทุกอย่างตรวจสอบได้ อีกทั้งใช้ระบบการชำระเงินและค่าธรรมเนียมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดการใช้เงินสดอันเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริตในระบบราชการ เพิ่มประสิทธิภาพในระบบราชการ สร้างความโปร่งใสในการทำงาน และใช้ Central Bank Digital Currency (CBDC) เพื่อความโปร่งใสการจัดจ้าง การดำเนินการของภาครัฐ และยกระดับระบบการเงินของประเทศ (กกต., 2566 : ออนไลน์) พรรคก้าวไกลเสนอนโยบายราชการฉับไว คุ่มภาษีประชาชน จัดทำทุกบริการของภาครัฐผ่านมือถือพร้อมอัปเดตทุกขั้นตอนของ และนโยบายท้องถิ่นโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยการเปิดเผยงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้างทุกขั้นตอน เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบผู้บริหารท้องถิ่น และระบบจับโกงอัจฉริยะเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้โดยสะดวกและลดปัญหาการทุจริตในภาครัฐ(กกต., 2566 : ออนไลน์)

ลำดับที่ 4 การบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม เป็นประเด็นที่ไม่มีพรรคใดนำเสนอ

ลำดับที่ 5 การจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึง พบ 1 พรรคที่นำเสนอคือ พรรคก้าวไกลเสนอนโยบายการเพิ่มงบจังหวัดจัดการตนเอง เพื่อให้ท้องถิ่นมีสัดส่วนรายได้ต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลถึง 35% ตาม พ.ร.บ. กำหนดขึ้นตอนและแผนการกระจายอำนาจ และทำให้ท้องถิ่นมีรายได้ที่เพียงพอต่อการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยการปรับสูตรกระจายงบให้เป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ (กกต., 2566 : ออนไลน์)

ลำดับที่ 6 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล พบ 2 พรรคที่นำเสนอคือ พรรคเพื่อไทยเสนอนโยบายกระเป๋าเงินดิจิทัล (Digital Wallet) โดยการเติมเงินให้ทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไปเข้าระบบ เป็นจำนวน 10,000 บาท เพื่อใช้จ่ายใกล้บ้านในรัศมี 4 กิโลเมตร มีอายุการใช้งาน 6 เดือนสำหรับใช้จ่ายใช้สอยสินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เป็นการลงทุนในโครงสร้างเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับ digital economy ด้วยการสร้าง Digital Wallet for all วิธีนี้จะกระตุ้นเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่นไปจนระดับประเทศ นโยบาย Digital OTOP นโยบายคนยุคดิจิทัล จาก 4 แสนคนสู่ 2 ล้านคนใน 4 ปี นโยบาย 1 ตำบล 1 IT Man และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กกต.) ดิจิทัล และระดมทุนดิจิทัลเพื่อรองรับการเติบโตของธุรกิจดิจิทัล (กกต., 2566 : ออนไลน์) และพรรคก้าวไกลเสนอนโยบายเพิ่มรายได้ใหม่เกษตรกรในโครงการ “เกษตรข้ามรุ่น-จ้างเกษตรกรรุ่นใหม่ สอนเกษตรกรวัยเก๋ายใช้เทคโนโลยี” เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร และช่องทางในการสร้างรายได้ใหม่ เช่น ตลาดส่งออกต่างประเทศ เป็นต้น (กกต., 2566 : ออนไลน์)

ลำดับที่ 7 รัฐสวัสดิการ พบ 4 พรรคที่นำเสนอ ได้แก่ พรรคเพื่อไทยเสนอนโยบายระบบสวัสดิการประเทศทั้งระบบ เพื่อยกระดับเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายให้กับประชาชนในด้านสวัสดิการ(กกต., 2566 : ออนไลน์) พรรคก้าวไกลเสนอนโยบายสวัสดิการโอนเข้าอัตโนมัติไม่ต้องรอ ไม่ต้องลงทะเบียน (กกต., 2566 : ออนไลน์) มุ่งขจัดความเหลื่อมล้ำผ่านนโยบายรัฐสวัสดิการถ้วนหน้า ในการช่วยลดค่าครองชีพโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ประชาชนไม่สามารถปรกติตนเองได้ เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าผ่อนบ้าน ค่าใช้จ่ายด้านการเดินทาง (กกต., 2566 : ออนไลน์) เป็นต้น พรรคพลังประชารัฐเสนอนโยบายบัตรประชารัฐ 700 และฟรีประกันชีวิตประชารัฐ เพื่อบรรเทาภาระค่าครองชีพของประชาชนที่มีรายได้น้อยให้มีเงินเพิ่มขึ้นเดือนละ 700 บาท และลดความเหลื่อมล้ำให้กับกลุ่มที่มีรายได้น้อยและกลุ่มเปราะบางให้มีโอกาสในการเพิ่มศักยภาพจากนโยบาย (กกต., 2566 : ออนไลน์) และพรรครวมไทยสร้างชาติเสนอโครงการบัตรสวัสดิการพลัส ด้วยวงเงิน 1,000 บาทต่อเดือน ผู้ถือบัตรสวัสดิการพลัสสามารถลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (กกต., 2566 : ออนไลน์) สามารถสรุปได้ดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 แนวทางการแก้ปัญหาช่องว่างทางดิจิทัล

แนวทางการแก้ปัญหาช่องว่างทางดิจิทัล	เพื่อไทย	ก้าวไกล	พลังประชารัฐ	รวมไทยสร้างชาติ	ประชาธิปัตย์	ภูมิใจไทย
1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต						
1.1 การให้บริการระบบอินเทอร์เน็ตฟรีและครอบคลุมพื้นที่สาธารณะ	✓	✓			✓	
1.2 การเข้าถึงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ราคาเป็นธรรม						
1.3 การให้สนับสนุนส่งเสริมเครื่องมือดิจิทัล เช่น iPad Laptop	✓	✓				
2. การสร้างความรู้ทางด้านดิจิทัล						
2.1 การเรียนรู้ทักษะทางด้านดิจิทัลสำหรับเด็กวัยเรียน	✓	✓	✓		✓	
2.2 การให้ทุนสนับสนุนหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางดิจิทัลทุกระดับทุกอายุ	✓	✓				
2.3 การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ทางดิจิทัลของคนวัยทำงาน	✓	✓				
2.4 การส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุ						
2.5 แพลตฟอร์มการเรียนรู้ตลอดชีวิต	✓	✓				
3. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล						

3.1 งานบริการดิจิทัลของรัฐบาล	✓	✓				
3.2 การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์						
4. การบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม						
4.1 การจัดทำแผนพัฒนาทักษะทางดิจิทัลร่วมกับท้องถิ่น						
4.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพ						
5. การจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึง						
5.1 การเพิ่มงบประมาณท้องถิ่นเพื่อจัดทำบริการสาธารณะแก่ประชาชน		✓				
5.2 การเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการใช้งบประมาณของภาครัฐได้ตลอด 24 ชั่วโมง	✓	✓				
6. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล						
6.1 ผลักดันให้ธุรกิจ SMEs วิสาหกิจชุมชนเกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล		✓				
6.2 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ	✓	✓				
6.3 การเพิ่มสิทธิประโยชน์ทางภาษี		✓				
7. รัฐสวัสดิการ						
7.1 การลดช่องว่างระหว่างรายได้	✓	✓		✓		
7.2 การลดค่าครองชีพ	✓	✓	✓			

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์นโยบายพรรคการเมือง 6 พรรค พบว่าพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นนโยบายการลดช่องว่างทางดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นรัฐสวัสดิการและการสร้างความรู้ด้านดิจิทัลที่ถูกนำมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งมากที่สุด นโยบายด้านอื่น ๆ เป็นลำดับรองเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ บรรเทาปัญหาความยากจน และเร่งการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศก่อน โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันผ่านนโยบายรัฐสวัสดิการ เช่น การลดช่องว่างรายได้ ลดค่าครองชีพ และช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยของการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัลขึ้น ขณะที่ 2 พรรคที่ไม่มีการนำเสนอเกี่ยวกับดิจิทัลคือ พรรครวมไทยสร้างชาติและพรรคภูมิใจไทยที่ไม่มีการหยิบยกประเด็นเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลในนโยบายมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง สะท้อนให้เห็นว่า ประเด็นทางด้านดิจิทัลไม่ใช่ประเด็นที่ประชาชนจะให้ความสนใจและสนับสนุนพรรคของตน ทำให้เลือกที่จะเผยแพร่เฉพาะนโยบายอื่นที่เห็นว่ามีความสำคัญกว่า

ผู้วิจัยได้ศึกษางานของ ปัทมา เจริญกรกิจ (2565 : ออนไลน์) และ Royall (2021 : online) เมื่อพิจารณานโยบายต่าง ๆ ในภาพรวมกับงานดังกล่าวมีทั้งประเด็นที่สอดคล้องและแตกต่างกัน โดยมีความคล้ายกันในการส่งเสริมการสร้างความรู้ด้านดิจิทัลในการส่งเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การสนับสนุนคุปองเปิดโลกสูงสุด 2,000 บาทต่อปี สำหรับการเรียนรู้นอกห้องเรียน คุปองเสริมทักษะเปลี่ยนอาชีพ 5,000 บาทต่อปี ส่งเสริมเยาวชนและประชาชนวัยทำงานเรียนรู้ทักษะและประเด็นที่สนใจ เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาอาชีพของตนได้ โครงการติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สายหรือไวไฟ (Wi-Fi) จำนวน 1 ล้านจุดครอบคลุมพื้นที่ทุกหมู่บ้านและโรงเรียนทั่วประเทศ โครงการ Free Tablet For All ที่สนับสนุนเครื่องมือในการศึกษาพร้อมกับอินเทอร์เน็ต อันจะนำไปสู่โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เน้นทักษะที่ใช้ได้จริงโดยเฉพาะทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น

ประเด็นที่แตกต่างจากงานของ ปัทมา และ Royall มีด้วยกัน 4 ประเด็นได้แก่ 1) การพัฒนาทักษะดิจิทัลพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุ 2) การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ 3) การจัดทำแผนพัฒนาทักษะทางดิจิทัลร่วมกับท้องถิ่น และ 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในความพยายามในการแก้ไขปัญหาช่องว่างทางดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาให้คนในสังคมไม่ว่าจะอยู่ในวัยใดให้มีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีผ่านนโยบาย แม้พรรคการเมืองต่าง ๆ มีการนำเสนอเกี่ยวกับผู้สูงอายุกลับมีเพียงการเพิ่มเบี้ยผู้สูงอายุให้มากขึ้นเท่านั้น ยังขาดความครอบคลุมถึงการพัฒนาทักษะดิจิทัลพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุเพื่อการปรับตัวเข้าสู่สังคมในการติดตามข่าวสารควบคู่ไปกับรักษาความปลอดภัยขณะใช้งานป้องกันการถูกหลอกลวงในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้ง การจัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลร่วมกับท้องถิ่นในการพัฒนาทักษะทางดิจิทัลให้กับบุคลากรท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ แก่ประชาชน รวมไปถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ภาคเอกชนมี

บทบาทมากขึ้นในการจัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบโครงข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพและมีราคาที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาโดยมีนโยบายเชิงโครงสร้างที่ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีกันอย่างเท่าเทียมโดยการกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ตออกไปยังส่วนภูมิภาค หมู่บ้าน และชุมชน การส่งเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล หรือนโยบายรัฐสวัสดิการต่าง ๆ จะส่งผลให้แนวโน้มของการใช้อินเทอร์เน็ตดีขึ้นแต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในระยะยาวได้ ดังการศึกษาของ Reggi & Gil-Garcia (2021 : online) เป็นงานวิจัยที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของท้องถิ่นและการตัดสินใจลงทุนเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐบาลของประเทศในสหภาพยุโรป ที่กล่าวว่า ยังไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดที่บ่งชี้ว่านโยบายด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของรัฐบาลจะสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของบริบทในท้องถิ่นและยังพบปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณทั้งในระดับภาครัฐและท้องถิ่น รวมไปถึงค่านิยมในการเข้าถึงและใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในพื้นที่ที่มีการพัฒนาต่ำ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ในการจัดทำโครงการหรือนโยบายต่าง ๆ ควรจะมีการวิเคราะห์ถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่น ความพร้อม ทักษะ ทักษะคิดต่อครัวเรือนต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เข้าใจว่าการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจะส่งผลดีต่อประชาชน เพิ่มความรู้ โอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะต่าง ๆ และประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ชนบทอย่างไร ทั้งนี้ นโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองเหล่านี้จึงเป็นประเด็นที่ต้องมีการติดตามภายหลังว่าพรรคที่ถูกเลือกตั้งเข้ามาบริหารประเทศจะสามารถแก้ไขปัญหาช่องว่างทางดิจิทัลในสังคมไทยที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานานได้หรือไม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรมีการวิเคราะห์ถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่น ความพร้อม ทักษะ ทักษะคิดต่อครัวเรือนต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของบริบทในท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดต่อไปในอนาคต และเกิดประโยชน์สูงสุดจากการดำเนินนโยบาย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ภาครัฐควรมีความร่วมมือกับท้องถิ่นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลพื้นฐานและความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ให้กับบุคลากรท้องถิ่นและผู้สูงอายุ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยในอนาคตควรมีการวิจัยเชิงปริมาณเข้ามาผสมผสาน และมีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์กลุ่มนักการเมืองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และติดตามภายหลังการเลือกตั้งว่ามีการนำนโยบายไปปฏิบัติจริงหรือไม่และผลเป็นอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- ปัทมา เจริญกรกิจ. (2565). 'สิงคโปร์ดิจิทัล' มุ่งสู่สังคมใหม่ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.thekommon.co/sg-digital/>.
- พันธ์ศักดิ์ อาภาขจร. (2563). ช่องว่างทางดิจิทัล: ขวากหนามของการเรียนออนไลน์. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.isranews.org/article/isranews-article/88963-pansak.html>.
- เรวัต แสงสุริยงค์. (2561). ความพยายามลดช่องว่างด้านดิจิทัลในสังคมไทย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ)*. 11 (3), 1056-1084.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2566). นโยบายของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2566. แหล่งที่มา: https://www.ect.go.th/ect_th/news_page.php?nid=20499
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *พระราชบัญญัติพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2566). *การสำรวจคะแนนนิยมทางการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2566). *6 พรรคกับโอกาสได้เป็นรัฐบาล*. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน.
- Cullen, R. (2001). Addressing the digital divide. *Online Information Review*. 25 (5), 311-320.
- Reggi, L. and Gil-Garcia, J. (2021). Addressing territorial digital divides through ICT strategies: Are investment decisions consistent with local needs?. *Government Information Quarterly*, 38 (2). Retrieved March 20, 2023. from : <https://doi.org/10.1016/j.giq.2020.101562>
- Royall, E. (2021). Addressing the Digital Divide Taking Action towards Digital Inclusion. United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat). *Online*. Retrieved April 11, 2023, from : <https://shorturl.asia/1Ple5>
- Sharma, R. and Mokhtar, I. (2008). Bridging the Digital Divide in Asia Challenges and Solutions. *The International Journal of Technology, Knowledge, and Society*, 1 (3), 15-31.
- The Institute of Electrical and Electronics Engineers. (2021). Digital Divide in Developing Countries: Why We Need to Close the Gap. *Online*. Retrieved May 28, 2023. from : <https://ctu.ieee.org/digital-divide-in-developing-countries-why-we-need-to-close-the-gap/>